

Tóth Bettina

Zöldpolitikai esélylatolgatás

2024 nyara számos fordulatot hozott a zöldpolitika jövőjét illetően: az Európai Bizottság elnökének személyében nem állt be változás, ami az európai zöldmegállapodás folytonosságát valamelyest garantálja, ugyanakkor az Európai Parlamentben jelentős átrendeződés zajlott többek között a Patrióták Európáért pártcsalád megjelenésével, amely politikai erő meglehetősen más megközelítést alkalmaz a szakpolitikát illetően.

A 2024-es európai parlamenti választás az öt évvel ezelőtti eredményekhez képest messze nem hozta a zöldek áttörő többségét, hiszen 2029-ig az előző időszakhoz képest húsz képviselővel kevesebben ülnek majd a Zöld pártcsalád soraiban.¹ Ez az eredmény nemcsak az európai polgárok preferenciájának elmozdulását mutatja, hanem azt is, hogy számos képviselő, még ha valamelyest egyet is ért a klímapolitikai irányvonalakkal, más szakpolitikákat előnyben részesítve és más politikai irányt preferálva képzelte el következő ötéves munkáját. A jelentős átrendeződést ugyanakkor más is befolyásolhatja: a magyar kezdeményezésre életre hívott Patrióták Európáért pártcsalád lett a harmadik legnagyobb erő az Európai Parlamentben, amely meghatározó lesz a szakpolitika jövőbeli mozgásterét tekintve.² A Patrióták a következő 12 országot és pártokat tömöríti magában 84 képviselői hellyel: Fidesz – Magyarország, ANO – Csehország, FPÖ – Ausztria, Chega – Portugália, VOX – Spanyolország, PVV – Hollandia, Flamand Érdek – Belgium, Dán Néppárt, Nemzeti Tömörülés – Franciaország, Liga – Olaszország, AUTO – Csehország, Értelem Hangja – Görögország, Lettország az Első.³

A diverz pártcsalád tagjai között az energiapolitikát illetően nem rajzolódik ki nagy ellentmondás: szinte kivétel nélkül támogatják az – európai vagy hazai – energiaszuverenitás megteremtését, amelyben kiemelt szerep jut az atomenergiának. Az egyedüli kakuktktojás az osztrák FPÖ, amely korábban még elutasította az atomenergia-lobbit, viszont mára jobb megoldásnak véli

¹ TÓTH 2024.

² Európai Unió 2024.

³ INFOSTART 2024.

még a napenergiánál is.⁴ A megújuló energiaforrások tekintetében a holland párt rendelkezik radikális nézetekkel: eszerint egyáltalán nincs valamennyi ilyen energiaforrásra szükség, ugyanis az atomenergia mellett továbbra is a gáz- és szénérőművekre kívánja alapozni az ország energiatermelését.⁵ A spanyol VOX hasonlóan nagy szerepet szán továbbra is a szénhidrogéneknek. A cseh ANO mindaddig nem tartja fontosnak a megújuló energia arányának kötelező meglétét, ameddig országa nem tudja – leginkább az atomenergiára alapozva – elérni az átállást.⁶ Ezek alapján az energiapolitikát tekintve meglehetősen egységes álláspontot fognak képviselni a Patrióták; ugyanakkor például a megújuló energia témakörében lehetnek majd ellentmondások a pártcsalád tagjai között.

Az éghajlatvédelem esetében már nem ennyire egységesek a Patrióták. A dánok nagy hangsúlyt fektetnek a társadalom és a környezet egyensúlyának megteremtésére, de nem ideológiai alapon és nem kifejezetten a jelenlegi keretrendszerben; a szén-dioxid-adót teljes mértékben elutasítják és a szélenergia tekintetében is szigorúbb szabályozásokat eszközölnének. Ezzel szemben a hollandok, a belgák⁷ és a cseh AUTO is teljes mértékben elutasítja a jelenlegi nemzetközi klímavédelmi egyezményeket és stratégiákat.⁸ De így van ezzel a cseh ANO, az osztrák FPÖ, a Dán Néppárt és az olasz Liga is: az európai zöldmegállapodást felül kell vizsgálni! A francia Nemzeti Tömörülés programjában szinte nem is tesz említést klímavédelmi célokról,⁹ a portugál Chega¹⁰ és a spanyol VOX pedig inkább klímatagadó attitűddel rendelkezik. Mindezekből fakadóan a Patrióták valószínűsíthetően keményen fognak fellépni a klíma- és környezetvédelmi jogszabályokkal szemben; a következő öt évben a természet-helyreállítási törvényhez hasonló szituációk sokasága, vagyis erős ellenpólus fog képződni az Európai Parlamentben a területen.

Az Európai Bizottság pro-zöldpolitikai attitűdje valószínűsíthetően folytatlagos lesz, hiszen élén továbbra is az európai zöldmegállapodást meghirdető elnök, Ursula von der Leyen fog állni. Az eddigi eredmények és nyilatkozatok alapján viszont biztos állítható, hogy más jelleget ölt majd Von der Leyen zöldpolitikai zászlóshajója, mint az elmúlt öt évben. Alapvető fordulat volt, hogy Von der Leyen a kampányidőszakban jelentősen redukálta a zöldpolitikai

⁴ Atomstopp erkundet für EU-Wahl die Anti-Atom-Haltung der österreichischen Parteien 2024.

⁵ Partij voor de Vrijheid 2023.

⁶ Program hnutí ANO do voleb do Evropského parlamentu [é. n.].

⁷ Vlaams Belang 2024.

⁸ Přísaha 2024.

⁹ Rassemblement National 2024.

¹⁰ Programa Político 2021 2021.

témákat, többségében a versenyképességre, a bürokrácia leépítésére, a védelmi kérdésekre vagy a mezőgazdaságra fókuszált.¹¹ Utóbbi relációjában például felmerült 2024 elején a gazdatüntetések hatására, hogy a „Mentsük meg a méheket és a gazdákat” európai polgári kezdeményezésen alapuló javaslatot visszavonják.¹² Ez a javaslat eredetileg a vegyiparból származó gyomirtószerek 80%-os visszaszorítását tűzte ki célul, a Bizottság pedig már eleve 50%-ra csökkentette javaslatában. Nemcsak a kampányban, hanem az újraválasztásakor intézett beszédében is érzékelhető volt a hangsúlyváltás.¹³ Az európai versenyképesség jövőjének felvázolását követően tért ki arra, hogy hogyan is fog kinézni a *Green Deal in action*, vagyis a zöldmegállapodás a gyakorlatban. A növekedési stratégiaként aposztrofált megállapodáshoz már a kampányidőszakban meghirdették az ehhez társított, az európai ipart szolgáló tervet, amely megközelítés jelentősen eltér az elmúlt öt év álláspontjától.¹⁴ Mindez nem lenne felróható, amennyiben az előző ciklusban a célkitűzések nagymértékben teljesültek volna: 2019-ben száthatvanhat olyan jogszabálysomagot terveztek elfogadni a ciklus végéig, amely a zöldmegállapodást érinti, viszont mindössze ötvennyolcat fogadtak el. Egy másik ellentmondásként lehet megjegyezni a beszéd alapján, hogy az általános klímavédelmi és dekarbonizációs célok mellett a mezőgazdaság kizöldítésére is ígéretet tett, ami messzemenően szembemegy az előbb részletezett döntéssel a gyomirtószerek tekintetében.

Az európai parlamenti erőviszonyokban beállt változás, valamint a Bizottság hangsúlyeltolódásai alapján megállapítható, hogy a 2024–2029-es időszakban nehezebb dolguk lesz a környezet- és klímavédőknek az európai szintén. Mindez abban az esetben nem jelenthet majd problémát, ha a már elfogadott jogszabályok végrehajtása a megfelelő ütemben fog haladni; ellenkező esetben viszont a 2030-as éghajlati célok nem csak egy-két ország esetében válnak elérhetetlenné.

2024. július 24.

¹¹ GRIERA 2024.

¹² Black Day for Health and Biodiversity: EU Commission Withdraws Proposal for Pesticide Reduction 2024.

¹³ Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations 2024.

¹⁴ A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv. Vezető szerepben Európa nulla nettó kibocsátású ipara 2023.

Felhasznált irodalom

- A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv. Vezető szerepben Európa nulla nettó kibocsátású ipara (2023). *Európai Bizottság*, 2023. február 1. Online: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/green-deal-industrial-plan_hu
- Atomstopp erkundet für EU-Wahl die Anti-Atom-Haltung der österreichischen Parteien (2024). *OTS.at*, 2024. június 5. Online: www.ots.at/presseaussendung/OTS_20240605_OTS0006/atomstopp-erkundet-fuer-eu-wahl-die-anti-atom-haltung-der-oesterreichischen-parteien
- Black Day for Health and Biodiversity: EU Commission Withdraws Proposal for Pesticide Reduction (2024). *PAN Europe*, 2024. február 6. Online: <https://www.pan-europe.info/press-releases/2024/02/black-day-health-and-biodiversity-eu-commission-withdraws-proposal-pesticide>
- Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations (2024): Statement at the European Parliament Plenary by President Ursula von der Leyen, Candidate for a Second Mandate 2024-2029. *European Commission*, 2024. július 18. Online: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/news/statement-european-parliament-plenary-president-ursula-von-der-leyen-candidate-second-mandate-2024-2024-07-18_en?prefLang=hu
- Európai Unió (2024). *Európai Parlament*, 2024. július 23. Online: <https://results.elections.europa.eu/hu/valasztasi-eredmenyek/2024-2029/>
- GRIERA, Max (2024): What Von der Leyen's Campaign Tour Says About Her Priorities. *Euractiv*, 2024. május 18. Online: www.euractiv.com/section/elections/news/what-von-der-leyens-campaign-tour-says-about-her-priorities/
- INFOSTART (2024): Megalakult a Patrióták Európáért frakció – itt a taglista és a vezetőség. *Infostart*, 2024. július 8. Online: <https://infostart.hu/kulfold/2024/07/08/megalakult-a-patriotak-europaert-frakcio-itt-a-taglista-es-a-vezetoseg>
- Partij voor de Vrijheid (2023): *Nederlanders weer op 1*. Online: www.pvv.nl/images/2023/PVV-Verkiezingsprogramma-2023.pdf
- Přísaha (2024): *Memorandum o koaliční spolupráci*. Online: https://motoristesobe.cz/wp-content/uploads/prisaha_motoriste_memorandum.pdf
- Program hnutí ANO do voleb do Evropského parlamentu [é. n.]. *ANO*. Online: www.anobudelip.cz/cs/eurovolby/nas-program/
- Programa Político 2021 (2021). *CHEGA*. Online: https://partidochega.pt/index.php/programa_politico/
- Rassemblement National (2024): *Bardella Premier Ministre – Un projet, une méthode*. Online: <https://rassemblementnational.fr/documents/202406-programme.pdf>
- TóTH Bettina (2024): Az európaiak mégsem aggódnak eléggé a klímaváltozás miatt? *Ludovika.hu*, 2024. június 11. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2024/06/11/az-europaiak-megsem-aggodnak-elegge-a-klimavaltozas-miatt/
- Vlaams Belang (2024): *Vlaanderen weer van ons Verkiezingsprogramma*. Online: www.vlaams-belang.org/sites/default/files/2024-03/202403_Verkiezingsprogramma_DEF_Web.pdf